

הכא במאי עסקינן — בנגע השרץ בקולחא, ומשום יד. ולא משום שומר. ומיירי באופן שבקטניות בפני עצמם יש שיעור כביצה, ואין צריך לצרף את השרביטים, וקא משמע לן, שהקלח נחשב יד לכל הקטניות, אף שאין כזית מהם במקום אחד.

ומאי ב"משמושן" דקאמר רבי אלעזר בן עזריה — בתשמישן. שהוא רוצה בשימוש של הקלח לאחיזה לקטניות.

תא שמע: דתנא דבי רבי ישמעאל: "על כל זרע זרוע", בדרך שבני אדם מוציאים לזריעה — חטה בקליפתה, ושעורה בקליפתה, ועדשים בקליפתן! שהקליפה מצטרפת עם החטה מדין שומר. והרי בחטה אחת עם קליפתה אין שיעור כביצה אלא בצירוף כמה חטים יחד, ואמרינן שקליפותיהם מצטרפות לאוכל לכביצה. ומוכח דשני שומרים

מצטרפין. כיון שכל שומר מצטרף עם האכל שלו והאוכלין עצמן מחוברין ביניהם, הרי חשיב הכל כמחובר, ושניהם מצטרפים זה לזה לשיעור כביצה (42)?

תא שמע: רבי אלעזר בן עזריה מטהר בשל פול, ומטמא בשל קטניות, מפני שרוצה במשמושן.

וקא סלקא דעתין דמדין שומר קאתינן עלה, שהשרביטין הם שומרים לקטניות. והרי בשרביט אחד אין בו שיעור כביצה כדי שיקבל טומאה, אלא מצרפינן כמה שרביטים עם האוכל שבהן לכביצה (43). והרי כל שרביט אינו שומר אלא רק על מה שבתוכו, שאין בו כזית. ובכל זאת מצטרפין כל השומרים עם האוכל שבתוכם. ומוכח כי שני שומרים מצטרפים.

ודחינן: אמר רב אחא בריה דרבא:

הם מחוברים לאוכל כביצה]. עוד כתב החזון איש שם, שבאופן שיש באוכל לחוד שיעור כביצה, או שיש באוכל והשומר שלו כביצה, הרי כל האוכלים המחוברים אליהם מצטרפים, אף אם הם מחוברים דרך השומר, לפי שספק הגמרא הוא רק לדיני צירוף. אך ודאי השומר נחשב אוכל אף ביחס לאוכל אחר שאינו שומר שלו.

43. כאן מודה רש"י שגם לפי הסלקא דעתך איירי באופן שאין שיעור כביצה בשרביט אחד, אלא כל השרביטים מצטרפים יחד לכביצה, שאם לא כן מה הראיה ששני שומרים מצטרפים, [ואף שלעיל פירש רש"י שמדובר בשרביט שיש בו כביצה עם גרגר אחד, מכל מקום כאן הבינה הגמרא שזה דוחק לומר כן].

42. כתב הרש"ש, שמפירוש רש"י משמע שהספק הוא באופן שבכל חלק עם השומר שלו יש רק חצי כביצה, וצריכים לצרף את שני השומרים. אך באופן שיש בחלק אחד בפני עצמו כביצה, ובחלק השני יש חצי כביצה רק עם השומר, אין בזה ספק שמצטרפים את שני חלקי האוכל עם השומר של אחד מהם לשיעור כביצה. אך מדברי התוספות דייק שספק הגמרא קיים בכל אופן, וכן נקט החזון איש [עוקצין א ג] מסברא, שאין לחלק ביניהם. [ויתכן לבאר את דעת הרש"ש, שבאופן שצריך לצרף רק שומר אחד, הרי האוכל האמצעי מצטרף גם עם השומר שלו וגם עם האוכל השני, כיון ששני אוכלים מצטרפים, ורק האוכל השני עם השומר לא יכולים להצטרף, מאחר ואינו שומר אותו, ואם כן ביחס לאוכל המצטרף עם שניהם יש כאן חשיבות של כביצה, ומעתה כולם טמאים, שהרי